

CSÓK ISTVÁN (1865-1961)

Virágcsendélet, 1929 körül

Olaj, vászon, 77x93,5 cm
Jelezve balra lent: CSÓK I. B.p.

Kezdő ár: 3 200 000 Ft / 9 846 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated value: 15 385 – 21 538 EUR

KIÁLLÍTVA:

A Munkácsy-Céh II. reprezentatív kiállítása.
Ernst Múzeum, Budapest, 1929. október, katalógus: 55. (reprodukálva a katalógusban)

A virágcsendéletek Csók István festőileg leginkább felszabadult kompozíciói. Impulzív festőisége, elementáris színérzéke e műfajban bontakozott ki leggazdagabban. Virágcsendéletei az 1900-as évek elejétől kiugró sikert arattak a műgyűjtők között és igen keresettek voltak műgyűjtői körökben. Ilyen témájú vásznait rendszeresen szerepeltette a reprezentatív külföldi tárlatokon, 1915-ben *Nyári virágok* címmel kiállított műve például aranyérmert nyert a San Francisco-i nemzetközi kiállításon. Képünk készült idején, a húszas évek végén pompásan megfestett virágcsendéletei szerepeltek a római és stockholmi magyar tárlatokon is. Csók életművében tehát a virágcsendélet nem mellékes műfaj volt, hanem szabad festői kiteljesedésének egyik legfőbb terepe, olyan forma, amelyben a maga sokrétűségében érvényesülhetett kolorisztikus gazdagsága. Virágkompozícióit olykor társította távol-keleti vagy népies tárgyakkal, de többségük egyedüli témája a színpompás virágszirmok gazdag együttese volt. A tízes évek nagy virágkompozícióin még az egymás mellé helyezett mázas kancsók ornamentikája is jól érvényesült. Idővel

azonban egyre kevésbé érdekelték a térbeli viszonylatok, és mindinkább a téma festői absztrakciója nyugtázta le. Képünk szoros párhuzama a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében őrzött, 1929-ben festett *Virágcsendélete*. Mindkét kép középpontjában ugyanaz a kék mázas kínai váza áll, amely gyakori szereplője virágcsendéleteinek.

Itt bemutatott művét a Munkácsy-Céh II. reprezentatív tárlatán állította ki 1929 októberében. Az Ernst Múzeum katalógusa reprodukálta is a képet. Beszédes, hogy a katalógus szerkesztői fejfelé helyezték el a fekete-fehér reprodukciót, ami azzal magyarázható, hogy a képsíkon áradó virágfolyam feloldotta a térbeli rend hagyományos kereteit. Csók ugyanis kissé felülnézetből tekintett a három vázában elhelyezett pompás virágsokrokra, amelyek hullámzó, színes tömege már-már absztrakt színmezőként árad szét a vásznon. Csók elsőrangú kolorista lévén kiváló érzékkel teremtett harmóniát a fehér-kék-vörös-rózsaszín szirmok halmazában. Nem a látvány botanikailag pontos visszaadására törekedett (bár a virágok fajtája jól felismerhető), hanem legfőképp azok

1. A festmény reprodukciója az Ernst Múzeum kiállításán, 1929
2. A kiállítás katalógusának címlapja, 1929
3. Pierre-August Renoir: *Bazsarózsák, 1880 körül*

robbanó életenergiával teli színerejének megragadása izgatta. Virágait szépségük teljében ragadta meg, virágzásuk csúcán, amint túledve mutogatják húsos szirmaikat. Csók balról jobbra, a hűvösebb, kékes színektől halad a melegebb vörös-sárga árnyalatok felé. A tömött szirmtesteket fekete árnyékok alkalmazása nélkül, könnyed és lendületes ecsetvonásokkal örökítette meg. Az egész pompás szirmhalom mozgása így a bal felső saroktól a jobb alsó sarokig keresztül hullámzik a vásznon. A legalsó virágok szirmai már az asztal lapját súrolják, túlárado életerejük már az elvirágzás beteljesülését sejtetik.

Csók festőisége a húszas években bontakozott ki a maga teljes gazdagságában. A Magyar Művészet 1926-ban öt köszöntő számában így írt róla Kemény Simon: „A termőföld költői álma- it virágainak, füveinek, fáinak és gyümölcszeinek színeivel s csodálatos formáival mondja el. Csók István a színek kimeríthetetlen szókincsén beszél. Színessége olyan, mint a réteké és a kerteké. Csupa virágszín. Mintha nem is ólomtubusokból nyomná ki a színeit, hanem eleven virágok vérét facsarná a palettára.”

